

*Рада Левкова**

ЗА НЯКОИ РЕДКИ ИМЕНА В БЪЛГАРСКАТА ЛИЧНОИМЕННА СИСТЕМА

Rada Levkova

ON SOME RARE NAMES IN THE BULGARIAN NAMING SYSTEM

The article is about some rare names whose origin and meaning are fairly unfamiliar to the non-specialists. Information about the etymology of the names is provided. The questionnaire that was given to the bearers of those names studies the attitudes of the respondents and the attitudes of the people they interact with towards the names. A question about the possible inconvenience that those fairly unfamiliar names may cause to their bearers is also included. In most cases the respondents were named after a relative but instead of the traditional or familiar name of the relative the child was given a rare name.

Keywords: *given name; rare names; questionnaire*

В статията са включени редки имена, етимологията на които е малко позната на неспециалистите. Предоставя се информация за произхода и значението на антропонимите. Чрез проведена анкета с носителите им се изследва какво е отношението на респондентите и на хората, с които те взаимодействат, към съответните имена. Проучва се какви са евентуалните неудобства, които тези не толкова познати имена създават на своите носители. Обсъжда се и подновяването на традиционни и по-познати антропоними с редки имена.

Ключови думи: *лично име; редки имена; анкетно проучване*

В този труд се спирам на тринадесет лични имена, които могат да се определят като редки в българската антропонимия. При обработката на данните за „Честотно-етимологичен речник на личните имена в българската антропонимия“ (ЧЕР), предоставени от ЕСГРАОН, Николай Ковачев включва само около 50% от имената – това са най-вече антропоними с честотност над 1 (Ковачев 1995: 9). Това означава, че около половината от имената за 90-годишния период, който той изследва, са уникални! Днес родителите също търсят редки имена за своите деца: „Системните наблюдения на ономастите над антропонимните списъци показват, че имената с единична и двойна употреба са значителен процент от общия брой антропоними в даден списък. Понякога дори техният дял е приблизително същият, какъвто и на имената с референция 3 и повече. Това важи в по-голяма степен за женските лични имена (ЖЛИ). При тях разнообразието е по-голямо и статистическите анализи показват, че с едно име се назовават по-малко деца (Чолева-Димитрова, Янев 2015)“ (Чолева-Димитрова, Влахова-Ангелова, Данчева 2021: 14). Анкетните проучвания пък могат да предоставят информация за мотивите за избор на име, за променящите се вкусове в антропонимната ни система, за перцепцията на имената и др. (Ангелова-Атанасова 1998, Ангелова-Атанасова 2001, Калканова 2004, Янев 2009).

На повишаването на езиковата култура във връзка с личните имена са посветени множество статии на български антропонимисти. На отделни антропоними се спират Н. Ковачев, Ст. Илчев,

* **Рада Левкова** – гл. ас., д-р, катедра „Съвременен български език“, Филологически факултет, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“,
r.levkova@ts.uni0vt.bg; r.levkova@ts.uni0vt.bg; <https://orcid.org/0000-0002-2186-046X>

Б. Симеонов, М. Симеонова, П. Михайлов (Ковачев 1980, Ковачев 1988, Ковачев 1992, Илчев 1959а, Илчев 1959б, Симеонов 1972, Симеонова 2006, Михайлов 2016). Те проучват както високочестотни, така и редки имена. П. Михайлов специално провежда устни интервюта с единствените носителки на рядкото име *Енгелсина* (Михайлов 2016).

Периодично провеждам анкети за имената със студенти (понякога вземат участие и нестуденти) чрез Гугъл формуляри. Тук разглеждам редки имена, на които се объркват произходът и значението както по принцип, така и от някои от респондентите в анкетата. За някои имена има нужда от доизясняване на етимологията. Включени са и някои не особено познати антропоними. Целта на статията е да бъде предоставена информация за етимологията на имена, които са сравнително непознати за българската антропонимия, да се изследва отношението на носителите им към тях, както и на околните. Понякога редките имена създават неудобства за носителите си – в текста се изяснява какви точно са те за анкетираните. Данните от включения въпрос за това на кого са наречени респондентите, подкрепят всеизвестния факт за промяната на вкусовете при избора на име – дори и да са наречени на свой предшественик, анкетираните не носят неговото име, а се търси актуален за съвременieto ни антропоним. У нас няма много изследвания на перцепцията на имената и в това отношение анкетното проучване представлява един начален опит.

Личните имена могат да свидетелстват за традициите, нравите и вкусовете през отминалите времена. Така представянето на редки имена в българската антропонимия представлява също и принос към изследването на паметта за миналото. Това е вярно както за имена, образувани от домашни думи, така и за чужди имена. Например за *Богина* и *Гала* са засвидетелствани първи употреби в началото на 20. век (Ковачев 1995: 78, Ковачев 1995: 134) и макар и само с няколко десетки носителки, имената са оцелели до началото на настоящото столетие. Много древни са появилите се в нашия именник също в началото на предходния век заети антропоними *Елвира* и *Изабел* (Ковачев 1995: 204, 245), за което свидетелства техният произход, информацията за който следва по-долу.

Анкетата е проведена през 2021 г. със студенти от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и СУ „Св. Климент Охридски“. Терминът „редки“ имена трябва да се разбира условно – в даден период едно име може да е високочестотно, а в друг – нискочестотно. Като „редки“ в тази статия са обозначени имена, които не са с висока честотност в Честотно-етимологичния речник на Н. Ковачев, който включва периода 1891 – 1980 г.

Докато мъжките имена са по-традиционни, то женските са по-разнообразни и се поддават в по-голяма степен на модни влияния. Затова и носителите на редки имена в тази анкета са само жени. Участваха 18 студентки. Броят на имената им е 13. Те трябваше да отговорят на следните въпроси (задължителните са отбелязани със звездичка):

1. Име, презиме, фамилия.*
2. Специалност, курс.*
3. Възраст (в навършени години).*
4. Пол.
5. Етнос.
6. Харесвате ли името си? Защо да/защо не?*
7. Как е избрано името Ви?*
8. Наречен/а ли сте на някого? Ако да, на кого и как се казва?*
9. Какво знаете за произхода и значението на името Ви?*
10. Името Ви създавало ли Ви е някога неудобства? Какви?*
11. Как реагират хората, когато чуят името Ви? Налага ли Ви се да им обяснявате нещо за него (произход, значение, как е избрано)?*
12. Бихте ли предпочели да имате по-традиционно или по-често срещано име? Защо да/защо не?*
13. Как Ви наричат близките Ви?*
14. Добавете още коментари, ако желаете.

Анализ

Бетина

Личният антропоним *Бетина* е регистриран за пръв път у нас през 1963 г., като ЧЕР сочи само 6 употреби до 1980 г., вкл. (Ковачев 1995: 72). През последното десетилетие на 20. век обаче с него са наречени 565 момичета (ЦБО¹). Респондентката от анкетата е наречена на баба Благородка, харесва името си и не би искала да носи по-често срещано или по-традиционно, защото обича различното. Написала е, че името е с два произхода – италиански и гръцки, а като значение посочва „клетва на Бог“. Изразът „италиански произход“ вероятно се отнася до това, че формата *Бетина* (*Bettina*) се среща в Италия като умалителна на *Benedetta* или *Elisabetta* (BN²: *Bettina*), а „гръцки произход“ вероятно трябва да насочва към това, че *Елизабета* (у нас познато от Библията като *Елисавета*) е християнско име, което обаче е от еврейски, а не от гръцки произход, със значение „бог се е закълел“ (Илчев 1969: 197) или „бог е клетвата ми“ (Ковачев 1995: 207). Така значението „клетва на Бог“ може да се свърже с името *Бетина*.

Богина

Това е име с изключително ниска честотност – само 53 за изследвания от Н. Ковачев 90-годишен период (Ковачев 1995: 78). През последното десетилетие на 20. век е дадено само на 2 момичета (ЦБО). Интресна е историята за избора на името на анкетираната от мен студентка. Това е името, с което е трябвало да бъде наречена майка ѝ, която щяла да носи името на баба си. Тъй като бабата почива преди раждането на внучката, майката на студентката е наречена с друго име. Тя обаче решава да даде това име на своята дъщеря. Респондентката харесва името си, но неудобствата, които то създава, са, че не се запомня лесно и понякога се произнася като *Богиня*. При запознанството ни аз също останах с впечатление, че е произнесено *Богиня*. Според Ст. Илчев името е образувано от Бог(я) + ина, а *Богиня* е негова разновидност (Илчев 1969: 79). Н. Ковачев посочва образуване от Бог/a/ + ина или че то е разновидност на *Богиня* с пожелателно значение – да е като богиня или пък от преносното *богиня* „красива жена“ (Ковачев 1995: 78). Допълнителна информация за избора на името получих от устно интервю с респондентката и нейната сестра близначка. Родителите не са знаели, че очакват близначки, а им е било казано, че ще имат момче. На първородното момиче майката дава името на своята прабаба, но родителите се оказват неподготвени с избора на име за втората сестра. Кръщават я Анелия – с антропоним, който чуват, когато акушерката започва да изрежда имена, от които майката да избере. Майката е избрала името временно и е искала да го смени, защото е видяла нощно заведение със същото име, а не е искала името на детето ѝ да се свързва с него. Но тъй като всички роднини вече го били научили, то останало непроменено. Анелия харесва името си. То ѝ е създавало неудобства само в чужбина, тъй като не е особено познато и вместо него се е случвало да я нарекат Алина.

Гала

Антропоним с честотност под 200 до края на миналия век (Ковачев 1995: 134, Ангелова-Атанасова 2001: 185–210, ЦБО). Респондентката е наречена на леля Галя. Харесва името си, защото това е името, което са избрали за нея родителите ѝ, и защото е рядко. Посочва произход от латински език. Справка с речниците показва, че това не е вярно. Там се срещат следните тълкувания: от *гала* ‘черна, мургава’; успоредно на *Гало*, *Гальо* (със същия произход); от гръцката дума за мляко (Ковачев 1995:134; Илчев 1969: 125).

Даница

До 1980 г. вкл. са родени 51 момичета с това име (Ковачев 1995: 162). Честотността му остава много ниска и през следващите две десетилетия от миналия век (Ангелова-Атанасова 2001:

¹ Данните тук и по-нататък в текста са предоставени от Център по българска ономастика „Проф. Н. Ковачев“ (ЦБО) към ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

² Сайтът www.behinftendme.com предоставя научни етимологии на множество лични имена.

185 – 210; ЦБО). Респондентката **не** харесва името си, защото не е типично за България и според нея звучи грубо. На въпроса дали то ѝ създава някакви неудобства, тя отговаря така: „Често хората имат трудности със запомнянето му или недочуват от първия път и трябва да повтарям няколко пъти. Често ме наричат *Деница*, защото смятат, че е печатна грешка или не са обърнали внимание“. Когато чуят за пръв път името, хората реагират изненадано, но казват, че им харесва и че звучи добре. Анкетиранията студентка обаче би предпочела да носи друго име, тъй като би ѝ било по-лесно с него. Последвало допитване по имейл показа, че антропонимът е с ударение на първата сричка. Като етимология е посочила ‘вечерница’ на сръбски език. У Ст. Илчев се посочват две ударения – на първата и на втората сричка, а името според него е умалително на *Дана*. *Дана* от своя страна е съкратено от *Йордана* или *Богдана* (Илчев 1969: 155, 156). У Н. Ковачев ударението е само на втората сричка, а за *Дана* е отбелязано още, че може да е успоредно на *Дан* – един от дванадесетте синове на Яков, от евр. ‘съдия’; съкратено от *Богдан*, *Йордан* (Ковачев 1995: 160, 162).

Дария

Изключително популярно име за новородените момичета в началото на 21. век – попада в челната десетка на списъка с имена за новородените момичета през последните девет години (2014 – 2022) (НСИ 2014, НСИ 2015, НСИ 2016, НСИ 2017, НСИ 2018, НСИ 2019, НСИ 2020, НСИ 2021, НСИ 2022), но с обща честотност едва 631 до началото на века (Ковачев 1995: 163, Ангелова-Атанасова 2001: 185 – 210, ЦБО). В ЧЕР ударението му е на втората сричка, а в днешно време – на първата. В анкетата участват две носителки на името. Ето какво споделят те. Първата харесва името си, защото го намира за красиво и заради причината за избора му – да съдържа началните букви на имената на дядовците и бабите. Те се казват Денка, Рачо, Иван и Янка. Тя го харесва и защото не е от най-често срещаните (това се отнася за времето, когато тя е родена – първите години на 21. век, а както беше споменато, към момента името е станало много по-популярно). За произхода му е чувала няколко версии. По мои наблюдения хората не са наясно с етимологията му, защото смесват различните версии. Объркването се дължи на факта, че в антропонимните речници и в други източници се споменават няколко тълкувания, тъй като става въпрос за съвпадение във фонетичните форми на две имена. Според Ст. Илчев *Дария* е женското съответствие на *Дарий* (име на персийски цар и на светец) или пък разновидност на *Даря*, като *Даря* може да има връзка с думата „дар“ (но не само; мъжкото лично име (МЛИ) *Даро* според Ст. Илчев може да е както от *Божидар* и преосмислено като „дар“ – детето е дар, така и от *Тодар*) (Илчев 1969: 157). Според Н. Ковачев *Дария* произлиза от *Дара+ия* (Ковачев 1995: 163), като *Дара* той също свързва с „дар“. Освен това има и канонизирана православна светица на име Дария, за която респондентката също споменава. В днешно време обаче имената *Дара* и *Дария* изключително се свързват със значението „детето е дар от бога“, като *Дария* не се асоциира с *Дарий*. Те, както и *Божидар* и *Божидара*, са особено популярни в настоящето (НСИ 2011, НСИ 2012, НСИ 2013, НСИ 2014, НСИ 2015, НСИ 2020). Разпространението им е възможно да е свързано с по-късната възраст, на която част от хората стават родители днес, което понякога е свързано с по-малък шанс за зачеване. Имената се дават и при проблемна бременност и трудно раждане (по данни от провеждани от мен анкети). За отношението на околните към името студентката споделя, че те реагират с „много хубаво име“.

Втората респондентка с името *Дария* също го харесва, защото е рядко (по времето, когато е родена – началото на 21. век) и защото ѝ харесва звученето му. Детето е наречено на баба Димитрина – според модернизирания обичай да се запазва само първата буква от името на бабата или дядото. Интересно е как е избран антропонимът – бащата предлага *Дарлия*, но на майката не ѝ харесва струпването на съгласни, затова се спира на *Дария*, което се харесало и на двамата. За етимологията на антропонима респондентката съобщава, че има персийска принцеса с това име и за значението „дарена от Бог“. (Произходът и значението на името според антропонимните речници вече бяха коментирани.) Неудобствата, които създава то на носителката си, са свързани с правописа му – неправилно го изписват като *Дариа* или *Даря*. Причина може да е това, че то не е все още достатъчно познато у нас и го свързват с други познати имена, но не изключвам възможността грешките да се дължат и на непознаване на българския правопис. Тук е нужно да

коментираме новата мода в българската антропонимна система – формата на зетите имена да се доближава до изписването им на съответния език. Така през 21. век се пренебрегват правописните правила, според които думи от чужд произход не могат да се изписват на български със завършек *-иа*, а трябва да се изписват с *-ия* – появяват се *Мариа, Миа, Ниа, Дариа* и т.н. На въпроса дали би искала да носи по-традиционно или по-често срещано име, Дария отговаря с „не“, тъй като предпочита уникалните имена, а традиционните не ѝ звучат съвременно. В графата за допълнителни коментари е написала: „Не бих сменила името си никога и много се радвам, че родителите ми са го избрали. Смятам, че то ми носи късмет“. Последваха допълнителни въпроси от мен, зададени по имейл, с молба да бъде разяснено защо то носи късмет. Студентката отговори, че при смяна на ударението името звучи като посланието „Дари я!“ и тя вярва, че името ѝ привлича всичко хубаво, което ѝ се случва, което тя усеща като дар. Попитах дали това е хрумване на нея или на родителите ѝ, а тя отговори, че ѝ е било казано от родителите ѝ, когато ги е попитала как са избрали името ѝ.

Елвира

До края на 20. век *Елвира* се среща 712 пъти (Ковачев 1995: 204; Ангелова-Атанасова 2001: 203; ЦБО). Респондентката, носеща това име, е наречена на баба Емилия. Харесва името си, защото е различно, не би искала да носи по-честотно име. Отговорът на въпроса какво знае за произхода и значението на антропонима, е „Истината за името ми е, че има доста значения, но основното е, че идва от немски език и означава „истинска“. За този антропоним не се намира тълкувание в речника на Ст. Илчев, а само, че е зет чрез литературни произведения или директно от немски език (Илчев 1969: 196). Според Н. Ковачев антропонимът е от готски произход и означава „онази, която пази; пазителка“ (Ковачев 1995: 204). Същата етимология предоставя и речникът на Пенка Радева „Нов речник на личните имена у българите“ (Радева 2019: 185). Съвсем различно е значението, което дава уебстраницата www.behindthename.com: испанска форма на име от визиготски произход с неясно значение, което през 10. век се среща с формата *Geloyra* или *Gilvira*. Вероятно се състои от елементите *gails* „щастлив“ или *gails* „копие“ и *wers* „приятелски, приятен, истински“ (BN: *Elvira*). Това разнообразие от тълкувания вероятно е причината респондентката да напише, че има много версии за значението на името. Това, което тя описва като основно, вероятно е значението, на което е попадала най-често, или пък това, което тя смята, че ѝ подхожда най-много. Неудобствата, които е изпитвала по отношение на това, че носи рядко име, са две – като малко дете ѝ е било трудно да запомни името си, а в училище заради него са я наричали Елвис Пресли. Второто обаче тя обръща в своя полза: „какво по-хубаво от това да те свързват с известна личност“. Реакциите на хората към името са най-разнообразни – задават въпроса дали носителката му е българка, питат за произхода и значението му и за галената му форма.

Елина

Общата честотност на това име до края на миналия век е 1932 (Ковачев 1995: 207; Ангелова-Атанасова 2001: 195; ЦБО). Ударението според Ст. Илчев (Илчев 1969: 197) и Н. Ковачев (Ковачев 1995: 207) е на втората сричка. Ст. Илчев го извежда от *Илина* с преход на неудареното *и* в *е* (Илчев 1969: 196 – 197), а Н. Ковачев от *Ела + ина* (Илчев 1969: 197). Лични наблюдения показват, че при някои носителки ударението е на първата сричка, а това те обясняват с друго значение на името – жена от древна Елада (елинка). Първата от двете респондентки, носещи това име, съобщава, че харесва името си, защото е „нестандартно“ и рядко срещано. То не ѝ създава неудобства, въпреки че се налага да го повтаря няколко пъти, докато бъде казано правилно. Като дете е искала да носи друго име, но сега не, защото ѝ допада да бъде различна, а и уважава избора на родителите си. Те са я нарекли на известна фотографка, а тя също се занимава с фотография.

Втората респондентка на име *Елина* също харесва името си, защото е рядко и това го прави специално. Тя е наречена на баба Елка, а освен това е родена един ден преди празника Св. Костантин и Елена. Неудобство за нея е единствено това, че името се обърква с *Елена*.

И двете респондентки посочват като значение „елинка“.

Изабел

За пръв път у нас с това име е наречено дете през 1907 г. До 1980 г. вкл. то се среща 44 пъти (Ковачев 1995: 245). В края на века честотността му нараства и през периода 1991–2000 г. тя е 296 (ЦБО). Две носителки на това име са попълнили анкетата. Първата от тях го харесва, защото е различно. Родителите ѝ са го чули в детски филм, а героинята е била принцеса. Те харесали и името, и героинята. Неудобство за носителката на името е това, че често то се изписва с *a* накрая, включително и в документи. Въпреки това тя не би желала да носи по-традиционно или по-често срещано име. Втората е наречена на майка си Ирина. Харесва името си и не би искала да носи друго. Името не предизвиква неудобства. Околните проявяват интерес към него. Нужно е да се обсъди отговорът на въпроса за произхода и значението на антропонима. Според втората студентка значението му е „хубава жена“, от *bella* „красива“ на италиански и испански, като според нея ЖЛИ *Бела* е модифицирано на *Изабел/a*. Това обаче не е вярно. Формата *Isabel* е средновековна форма на *Елисавета* на окситански (романски език), разпространена в Испания, Португалия и Франция. В Испания и Португалия *Isabel* е обичайната форма на *Елисавета*, докато в други държави тя се среща паралелно с друга формата на името (BN: *Isabel*). Така частта *bella* в *Isabella* съвпада фонетично с думата *bella*, но значението на името не може да се тълкува като „красива жена“ – значението му е същото като на библейското *Елисавета*, което е споменато в друга част на статията.

Йолина

Антропонимът е регистриран за пръв път през 1952 година. До 1980 г. вкл. е даден на 32 момичета (Ковачев 1995: 259). През следващото десетилетие честотността му остава под 101 (Ангелова-Атанасова 2001: 185–210), а през периода 1991–2000 г. тя е 80 (ЦБО). У Н. Ковачев ударението е на втората сричка. Респондентката отбелязва, че често околните го произнасят с ударение на втората сричка, а нейното име е с ударение на първата. Това показва и моят антропонимичен опит (чувала съм името единствено в родния ми град Шумен, като там ударението е на първата сричка). Това ударение обаче звучи неспецифично, очакването е то да е на втората сричка. Образоването на името Н. Ковачев извежда от *Йол/a* + *-ина*. *Йола* според него е съкратено от *Йоланда* или *Марюла*; сходно по звуков състав име носи дъщеря на цар Еврит, съпруга на Херкулес (Ковачев 1995: 259, 258). Със същото ударение името се среща и у П. Радева. Препратката и тук е към *Йола*, като последното П. Радева извежда от *Йоланда/Йоланта*; видоизменено от *Йулиана* (отбелязвам, че формата *Йулиана* не е изписана според правописните норми); или от МЛИ *Йоло*. Изглежда произходът и значението на антропонима не са напълно ясни и се нуждаят от допълнително изясняване. Анкираната студентка е наречена на дядо Йордан. Харесва името си и не би предпочела да носи по-традиционно – „чрез неговата чудатост изпъквам като личност“. На въпроса за етимологията му е написала, че не се открива много информация за него и вероятно означава „теменужка“. Това тълкувание може да се приеме заради хипотезата, че *Йолина* се свързва с името *Йоланда*, което е вариант на *Йоланта*, със значение „теменужка“ от гръцки (Ковачев 1995: 259).

Марта

За времето до края на 20. век името се среща малко над 1000 пъти – 621 до 1980 г. вкл. (Ковачев 1995: 338), 346 пъти през периода 1981–1990 г. (Ангелова-Атанасова 2001: 198) и 145 пъти за периода 1991–2000 г. (ЦБО). Марта харесва името си, защото е рядко срещано, но въпреки това според нея то може да се приеме за традиционно заради празника *Баба Марта*. Наречена е на баща си Мартин, но преди раждането ѝ майка ѝ е била избрала името *Канстанс*. При запознанство асоциацията е с *Баба Марта* и така се обръщат към нея приятели и познати, но това не създава неудобство за респондентката. За произхода на името посочва иврит и значение „господарка“, което показва добра осведоменост. Звуковото съвпадение на еврейското *Марта* и името на *Баба Марта*, което идва от названието на месец *март*, спомага за възникването на един смесен образ за името. Така *Марта* се свързва с месец *март* и *пролетта*, а не със значението „господарка“. Името на бащата *Мартин* също се свързва с *Баба Марта* и *пролетта*, като се избира и за родени през *март* момчета, без да се отчита латинският му произход и връзката на името с бог Марс (но всъщност названието на месец *март* също идва от името на бог Марс).

Натали

Докато до 1980 г. вкл. антропонимът *Натали* се среща само 48 пъти (Ковачев 1995: 372), то през последните двадесет години на 20. век носителките му са 904–132 през предпоследното (Ангелова-Атанасова 2001: 206) и 772 през последното десетилетие (ЦБО). И тази студентка харесва името си, защото е различно. Наречена е на баба Наталия. Като произход посочва френски, а като значение „народна/народ“, но името се тълкува като „родна, рождена“ от латински (Ковачев 1995: 372) и се свързва с Рождество Христово (*natale domini*) (BN: Natalie), като *Натали* е френската форма на антропонима. Името не създава неудобства на носителката си, тя го харесва и не би искала да носи друго.

Нелина

Антропоним с няколкокостотин носители до края на 20. век, като честотността му нараства в края на столетието (Ковачев 1995: 378, Ангелова-Атанасова 2001: 185–210, ЦБО). В анкетата са взели участие три носителки на името. Първата от тях го харесва, защото е рядко срещано. Наречена е на дядо Николай. Името не създава неудобства и рядко предизвиква въпроси при запознанство. Втората анкетирана студентка споделя, че повече би ѝ допадало името ѝ да е само *Нели*, защото *Нелина* ѝ звучи грубо. Наречена е на баба Недка, на която казват Нели. Името предизвиква неудобства и се налага да бъде повтаряно, защото го чуват като *Мелина*, *Елина* или *Анелина*. Третата респондентка също харесва името си, защото е различно, а на нея то ѝ звучи женствено. При запознанство то не предизвиква въпроси, трудно е за произнасяне само от чужденци. Не би искала да носи друго име, защото харесва редките имена. Интересно е, че една от анкетираните посочва значение „светла“, а друга – „любов“. Всъщност името е образувано от *Нели* + *ина* (Ковачев 1995: 378), като *Нели* е хипокористична форма на английското *Ellen* – на български *Елена*, със значение „светлина“ от гръцки. Следователно, може да приемем значение „светла“ за *Нелина*.

Роберта

Името има много ниска честотност до края на осмото десетилетие на 20. век (Ковачев 1995: 434). През периода 1991 – 2000 г. се среща 84 пъти (ЦБО). Респондентката от проведената анкета **не** харесва името си, защото е трудно за произнасяне и запомняне и би предпочела да носи по-често срещано. Наречена е на дядо Румен, а името е избрано от брат ѝ. Като значение посочва „търпеливост, приятел и късмет“. Справка в речниците обаче показва, че значението му е „блестяща слава“ или „сияен в славата“ (Илчев 1969: 426, Ковачев 1995: 434).

Изводи

Произходът и значението на сравнително редките имена, носени от анкетираните студенти, вероятно не са ясни за голяма част от неспециалистите, което се подкрепя и от отговорите на респондентите. Анкетираните студентки посочват по няколко значения, по няколко произхода, неверен произход, невярно значение. В статията бе представена информация за етимологията на тези имена.

По-голямата част от респондентите харесват имената си. Не ги харесват само трима от тях. Често причината за положителното отношение към имената им е това, че те се срещат рядко, което кара носителите им да се чувстват уникални и различни.

Реакциите на околните спрямо имената на анкетираните в повечето случаи са положителни, но въпреки това имената предизвикват и неудобства за носителите си. Те са свързани с неправилно произношение и изписване и с объркване с други, по-познати имена. В два случая заради редките си имена анкетираните студентки са получили прякор – Елвира е наричана Елвис Пресли, а към Марта се обръщат с Баба Марта.

Повечето от анкетираните студентки са наречени на роднина, който носи традиционно за нашата страна име (*Димитрина*, *Йордан*, *Николай*, *Румен*), име, което е образувано със суфикс -ка (*Благородка*, *Елка*, *Недка*), или навлязло в по-ново време име, което е придобило сравнително голяма популярност (*Емилия*, *Ирина*, *Наталия*). Нерядко редки имена се избират, тъй като роди-

телите ги възприемат като по-актуални за съвременото ни от имената на роднините, на които са наречени децата им.

Заклучение

Личните имена могат да бъдат преносители на памет за отминали времена, традиции и нрави. С предоставената информация за етимологията на няколко редки антропонима се цели техните произход и значение да станат по-познати. Отношението към тези имена е положително, но те предизвикват и неудобства за своите носители. Често изборът на редки антропоними показва желанието детето да носи различно, уникално име или такова, което да звучи съвременно.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Ангелова-Атанасова 1998:** Ангелова-Атанасова, М. *Имената на българите в Словакия*. Братислава: Културен съюз на българите и техните приятели в Словакия. // **Angelova-Atanasova 1998:** Angelova-Atanasova, M. *Imenata na balgarite v Slovakia*. Bratislava: Kulturen sayuz na balgarite i tehните priyateli v Slovakia.
- Ангелова-Атанасова 2001:** Ангелова-Атанасова, М. *Личните имена у българите (1981–1990)*. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“. // **Angelova-Atanasova 2001:** Angelova-Atanasova, M. *Lichnite imena u balgarite (1981–1990)*. V. Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.
- Илчев 1959а:** Илчев, Ст. За името Венцеслав. – В: *Език и литература*, XIV, 1959, 3, 228. // **Илчев 1959а:** Ilchev, St. Za imeto Ventseslav. – In: *Ezik i literatura*, XIV, 1959, 3, 228.
- Илчев 1959б:** Илчев, Ст. Произход и форма на някои собствени имена. За името Александър. За името Чавдар. – В: *Български език*, IX, 1959, 4–5, 419–420. // **Илчев 1959б:** Ilchev, St. Proizhod i forma na nyakoi sobstveni imena. Za imeto Aleksandar. Za imeto Chavdar. – In: *Balgarski ezik*, IX, 1959, 4–5, 419–420.
- Илчев 1969:** Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилните имена у българите*. София: БАН. // **Илчев 1969:** Ilchev, St. *Rechnik na lichnite i familnite imena u balgarite*. Sofia: BAN.
- Калканова 2004:** Калканова, Т. *Популярно ли е твоето име?* Второ издание. София: УИ „Св. Климент Охридски“. // **Kalkanova 2004:** Kalkanova, T. *Populyarno li e tvoeto ime?* Vtoro izdanie. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.
- Ковачев 1980:** Ковачев, Н. Поява и разпространение на името Албена в българската антропонимия. – Във: *В чест на академик Владимир Георгиев: Езиковедски проучвания по случай 70 години от рождението му*. Чолакова, Кр., Й. Займов, И. Дуриданов, Ж. Бояджиев, Е. Машалова, Ат. Тодоров (ред.). София: БАН, 238–243. // **Kovachev 1980:** Kovachev, N. Poyava i razprostranenie na imeto Albena v balgarskata antroponimia. – In: *V chest na akademik Vladimir Georgiev: Ezikovedski prouchvania po sluchay 70 godini ot rozhdenieto mu*. Cholakova, Kr., Y. Zaimov, I. Duridanov, Zh. Boyadzhiev, E. Mashalova, At. Todorov (red.). Sofia: BAN, 238–243.
- Ковачев 1988:** Ковачев, Н. Генезис и разпространение на личното име Георги. – В: *Български език*, 38, № 4, 304–306. // **Kovachev 1988:** Kovachev, N. Genezis i razprostranenie na lichnoto ime Georgi. – In: *Balgarski ezik*, 38, №4, 304–306.
- Ковачев 1995:** Ковачев, Н. *Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*. Велико Търново: ПИК. // **Kovachev 1995:** Kovachev, N. *Chestotno-etimologichen rechnik na lichnite imena v savremennata balgarska antroponimia*. Veliko Tarnovo: PIK.
- Михайлов 2016:** Михайлов, П. Женското лично име *Енгелсина* в българската антропонимия. – В: *Състояние и проблеми на българската ономастика*, т. 14, 143–156. // **Mihaylov 2016:** Mihaylov, P. Zhenskoto lichno ime Engelsina v balgarskata antroponimia. – In: *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*, t. 14, 143–156.
- Радева 2019:** Радева, П. *Нов речник на личните имена у българите*. София: БАН. // **Radeva 2019:** Radeva, P. *Nov rechnik na lichnite imena u balgarite*. Sofia: BAN.
- Симеонов 1972:** Симеонов, Б. Произход на личното име Борис. – В: *Родна реч*, 9, 76–79. // **Simeonov 1972:** Simeonov, B. Proizhod na lichnoto ime Boris. – In: *Rodna rech*, 9, 76–79.
- Симеонова 2006:** Симеонова, М. Личното име *Мартин*. – В: *Състояние и проблеми на българската ономастика*, т. 8, 70–75. // **Simeonova 2006:** Simeonova, M. Lichnoto ime Martin. – In: *Sastoyanie i problemi na balgarskata onomastika*, t. 8, 70–75.

Чолева-Димитрова, Влахова-Ангелова, Данчева 2021: Чолева-Димитрова, А., Влахова-Ангелова, М., Данчева, Н. *Мода на личните имена в българските градове*. София: БАН. // **Choleva-Dimitrova, Vlahova-Angelova, Dancheva 2021:** Choleva-Dimitrova, A., Vlahova-Angelova, M., Dancheva, N. *Moda na lichnite imena v balgarskite gradove*. Sofia: BAN.

Янев 2009: Янев, Б. *Система на личните имена в българския и в немския език*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“. // **Yanev 2009:** Yanev, B. *Sistema na lichnite imena v balgarskia i v nemskia ezik*. Plovdiv: UI „Paisiy Hilendarski“.

ИЗТОЧНИЦИ В ИНТЕРНЕТ

НСИ 2011: *Имената в България през 2011 година (предварителни данни)*. // **NSI 2011:** *Imenata v Bulgaria prez 2011 godina (predvaritelni danni)*. <<http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/events/Names2011.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2012: *Имената в България през 2012 година (предварителни данни)*. // **NSI 2012:** *Imenata v Bulgaria prez 2012 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2012.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2013: *Имената в България през 2013 година (предварителни данни)*. // **NSI 2013:** *Imenata v Bulgaria prez 2013 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2013.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2014: *Имената в България през 2014 година (предварителни данни)*. // **NSI 2014:** *Imenata v Bulgaria prez 2014 godina (predvaritelni danni)*. <http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2014p_JDYA1PO.pdf> [11.09.2023].

НСИ 2015: *Имената в България през 2015 година (предварителни данни)*. // **NSI 2015:** *Imenata v Bulgaria prez 2015 godina (predvaritelni danni)*. <http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2015p_W04SUJV.pdf> [11.09.2023].

НСИ 2016: *Имената в България през 2016 година (предварителни данни)*. // **NSI 2016:** *Imenata v Bulgaria prez 2016 godina (predvaritelni danni)*. <<http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2016p.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2017: *Имената в България през 2017 година (предварителни данни)*. // **NSI 2017:** *Imenata v Bulgaria prez 2017 godina (predvaritelni danni)*. <<http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2017p.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2018: *Имената в България през 2018 година (предварителни данни)*. // **NSI 2018:** *Imenata v Bulgaria prez 2018 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2018p.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2019: *Имената в България през 2019 година (предварителни данни)*. // **NSI 2019:** *Imenata v Bulgaria prez 2019 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2019p.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2020: *Имената в България през 2020 година (предварителни данни)*. // **NSI 2020:** *Imenata v Bulgaria prez 2020 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2020p.pdf>> [11.09.2023].

НСИ 2021: *Имената в България през 2021 година (предварителни данни)*. // **NSI 2021:** *Imenata v Bulgaria prez 2021 godina (predvaritelni danni)*. <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/events/Infografika_Imena_za%202021_1.pdf> [11.09.2023].

НСИ 2022: *Имената в България през 2022 година (предварителни данни)*. // **NSI 2022:** *Imenata v Bulgaria prez 2022 godina (predvaritelni danni)*. <<https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Names2022p.pdf>> [11.09.2023].

BN: Bettina: *Behind the Name. The etymology and history of first names*. <<https://www.behindthename.com/name/bettina>> [2.06.2023].

BN: Elvira: *Behind the Name. The etymology and history of first names*. <<https://www.behindthename.com/name/elvira>> [9.06.2023].

BN: Isabel: *Behind the Name. The etymology and history of first names*. <<https://www.behindthename.com/name/isabel>> [12.06.2023].

BN: Natalie: *Behind the Name. The etymology and history of first names*. <<https://www.behindthename.com/name/natalie>> [23.06.2023].